

V spomin Tomaža Bizilja

Igo Gruden.

Zaspal si nam za vedno,
Tomaž Bizilj.
Življenje tvoje skromno, bedno
zašlo nam je svetlo za vedno
onstran iskãt svoj zadnji cilj:
saj res živeti ni več vredno,
Tomaž Bizilj.

Kdo zdaj pri peči z gosti bo posedal
v gostilni pri „Kolovratu“ zvečer?
kot z drugega svetá molcé jih gledal
zadržane za prazen nič v prepír?
Prisedel tiho si, odšel še tiše,
pogledal v vežo, kuhinjo in klet:
ko da več nisi gospodar te hiše
in ti ni mari za ta svet,
bil si povsod in nisi bil nikjer.
Pogled je tvoj kot solza bil prikrita
in tvoj smehljaj kot vzdih noči brez svita,
ko ugledal Nuško si — najmlajšo hčer.

Življenje je udarjalo ves dan ob šipe
kot godba v vetru, ko ljudje so šli čez tlak:
zaman med njimi sem iskãl srcá utripe,
še v solncu drugemu na preži bil je vsak.
V polmračni veži smo prijatelji netrezní
sedeli kot v odsvitu svetlih duš:
Matevž, Francé in Pavel, včasí Juš,
med njimi jaz, odmaknjen od vsega,
pijan od vina in od žalostne ljubezni
do vseh ljudi in vsega lepega svetá.
Na steni pod starinskimi oboki,
zrezljan že davno iz lesá,
visel je angelj blag z mrtvaško glavo v roki,
z nožico zlomljeno ob zid oprt;
a jaz pod njim — kot netopir v razpoki —
sem pil in pil vse bolj in bolj potrt:
na smrt.

Zaspal bi tudi jaz za vedno,
Tomaž Bizilj.
A preden zapuščeno umrem in bedno,
rad videl bi, da vsi ljudje za vedno
na zemlji najdejo svoj zadnji cilj:
takrät živeti spet bo vredno,
Tomaž Bizilj.

A. S. Puškin (1799 — 1837)

A. V.

9. II. 1937. bo preteklo sto let, odkar je tragično završil svoje življenje veliki ruski poet, A. S. Puškin. Njegov pomen daleč presega meje naroda, ki mu je pel, in ki se danes pripravlja proslaviti njegovo stoletnico kar najbolj svečano in dostojno, na način, kot le redko proslavljajo narodi svoje genije. Njegov pomen je ogromen v prvi vrsti za slovanske narode, ki so preživeli vsi v večji ali manjši meri svojo kulturno pomlad prav v tisti dobi in ki so porodili v njej celo vrsto velikih duhov, sorodnih si v čustvih, mislih in stremljenjih; največji izmed njih so gotovo poetje Puškin, Lermontov, Mickiewicz, Kollár in — naš Prešeren. To pomlad so drugi narodi preživeli že prej, zato nimajo pri njih veliki duhovi, ki so jih porodile ista doba in sorodne socialne in kulturne razmere, tistega epohalnega pomena, kot ga imajo le-ti za naše narode. Zato pomeni tudi romanticizem za Slovane nekaj bistveno drugega kot romanticizem pri drugih evropskih narodih, kjer se štejejo med romantike tako Chateaubriand, J. de Maistre, Leopardi, Schlegel, kakor Byron, Heine, V. Hugo in G. Sand. Je to predvsem gibanje narodnega prebujenja, ki ustreza vstopu novih, mladih sil na zgodovinsko prizorišče pri narodih, ki jih je dotlej zagrinjal mrak reakcije in suženjstva, dočim je pri drugih narodih romanticizem neredko izraz duhovnih stremljenj, ki so ustrezala prav tej reakciji. V tem smislu moremo torej govoriti o nekem posebnem slovanskem romanticizmu kot glasniku slovanskega preporoda, kot predhodniku prebujenja slovanskih narodov, t. j. zlasti širokih ljudskih množic teh narodov k samostojnemu družbenemu, političnemu in kulturnemu življenju. V tem pogledu je ta romanticizem gotovo eden izmed najmarkantnejših pojavov v zgodovini vsega človeštva.

To moramo poudariti posebno še danes, ko so na delu sile, ki hočejo uničiti vse, kar so ustvarili največji človeški duhovi vseh narodov v teku zadnjih dveh stoletij, ki napovedujejo boj vsem socialnim, političnim in kulturnim pridobitvam, katere so si priborili narodi v težkih krčih socialnih gibanj in revolucij, in ki so zapisale na svojo zastavo poleg vseh mogočih